

PROJEKTOVÝ ZÁMER
„MODERNIZÁCIA A REKONŠTRUKCIA ROBOTNÍCKEHO DOMU
BANSKÁ BYSTRICA“
OBNOVA NEHNUTEĽNEJ KULTÚRNEJ PAMIATKY S JEJ VYUŽITÍM NA
ROZŠÍRENIE ČINNOSTI PAMÄŤOVEJ A FONDOVEJ INŠTITÚCIE A NA
KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ A OSVETOVÉ ÚČELY

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení zmien a doplnkov má obec vytvárať podmienky pre uspokojovanie a rozvíjanie kultúrnych potrieb pre ich obyvateľov. Obec, mesto, má vytvárať podmienky nielen pre uspokojovanie pasívnych potrieb obyvateľov a návštevníkov mesta – to znamená objednávanie, či dovoz kultúrnych aktivít a vystúpení, ale, a najmä, vytvárať podmienky pre uspokojovanie aktívnych kultúrnych potrieb obyvateľov mesta, to znamená, vytvárať organizačné, ľudské, priestorové, ale aj finančné podmienky, aby obyvatelia mesta svoj voľný čas využívali v aktívnej tvorbe kultúrnych hodnôt, napr. činnosťou v súboroch, divadlách, speváckych zboroch, hudobných telesách a pod.

O to viac vystupuje do pozornosti úloha mesta nielen pri organizovaní a rozvíjaní kultúrneho života, ale aj pri zachovávaní kultúrnych hodnôt. Mesto Banská Bystrica však v súčasnej dobe nemá vhodný kultúrny stánok, v ktorom by mohlo plniť vyššie uvedenú úlohu. V súčasnej dobe ako jediným vhodným objektom sa javí Robotnícky dom vo vlastníctve mesta, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou, ktorý však na to, aby mohol byť využívaný, vyžaduje komplexnú rekonštrukciu. Vzhľadom na to, že mesto na jeho rekonštrukciu vlastné zdroje nemá, je nutné na jeho obnovu získať mimorozpočtové zdroje.

Vhodným riešením je zapojiť sa do aktuálne vyhlásenej výzvy ROP-3.1-2013/01, kde cieľ opatrenia 3.1 ROP je v zmysle Programového manuálu ROP definovaný ako „Zvýšenie kvality služieb poskytovaných pamäťovými a fondovými inštitúciami na miestnej a regionálnej úrovni prostredníctvom ich rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie, vrátane obstarania ich vybavenia a revitalizácie významných pamiatkových objektov v súvislosti so zachovaním kultúrneho dedičstva a jeho využitia v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu.“

Oprávnené aktivity v rámci opatrenia 3.1 Posilnenia kultúrneho potenciálu regiónov ROP boli Riadiacim orgánom pre ROP definované tak, aby boli v súlade s cieľom priority osi 3 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu, a tým aj v súlade s globálnym cieľom operačného programu. Cieľ priority osi 3 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu ROP je definovaný ako „Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja cestovného ruchu“ a globálny cieľ operačného programu je definovaný ako „Zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti územia v regiónoch“.

Cieľom výzvy ROP-3.1-2013/01 je posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov zvýšením kvality služieb poskytovaných pamäťovými a fondovými inštitúciami a revitalizáciou významných pamiatkových objektov.

Oblasť podpory 3.1.b „Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov – intervencie do nehnuteľných kultúrnych pamiatok“:

Revitalizácia významných nevyužitých, resp. nevhodne využitých nehnuteľných kultúrnych pamiatok v území vo vlastníctve verejného sektora s využitím na rozšírenie činnosti pamäťových a fondových inštitúcií a ich využitia v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu, v odôvodnených a výnimočných prípadoch¹ na kultúrno-spoločenské a osvetové účely, a s tým spojené obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia.

¹ V zmysle podmienok schválených Monitorovacím výborom pre ROP sa za odôvodnené prípady považuje podpora významných budov, ktoré sú evidované ako nehnuteľné kultúrne pamiatky v katastrálnom území obcí identifikovaných ako pól

1. Z hľadiska vhodnosti projektu je podstatnou skutočnosťou fakt, že sa jedná o nevhodne využívanú kultúrnu pamiatku a to i napriek tomu, že slúži osvetovej činnosti. Zároveň je veľmi dôležité rozšíriť využitie tejto kultúrnej pamiatky o 2 nové činnosti, a to:

- **O činnosti pamäťových a fondových inštitúcií** – múzeum vrátane digitalizácie doposiaľ založených archívnych materiálov verejnosti prostredníctvom galérie, ktorá bude zároveň k dispozícii pre výstavy usporadúvané priamo mestom a prípadne knižnice/ digitálnej knižnice. Súčasťou projektu nutne musí byť digitalizácia tzn., že projektom sa zabezpečí aj technologické vybavenie na digitalizáciu v súčasnosti neverejných archívnych materiálov – teda informačno-komunikačné technológie - počítačové vybavenie, kvalitný fotoaparát a scanner s vysokým rozlíšením, kamerový systém a podobne
- **O činnosť kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu a osvetové účely** – sprístupnenie verejnosti vrátane možnosti informačného bodu. V rámci IKT je potrebné sprístupniť internet – aj viac počítačových kioskov pre verejnosť, ktoré jednak umožnia nahliadnuť do archívu bývalého PKO, jednak umožnia verejnosti napojiť sa na súvisiace stránky na verejnej sieti – mesto, ostatné múzeá a kultúrne inštitúcie v meste, ako aj získať informácie o akciách kultúrneho, športového charakteru a turistických trasách, možnostiach ubytovania a pod.

Stávajúca osvetová činnosť môže zostať zachovaná a v rámci obnovy musí byť obnovená i technická pamiatková časť – javisko s pôvodnými kulisovými technológiami.

2. Z hľadiska princípu územnej koncentrácie spĺňa Robotnícky dom dve podstatné náležitosti pre hodnotenie projektu:

- Mesto Banská Bystrica je inovačným pólom rastu a nachádza sa v regióne s medzinárodným významom cestovného ruchu. Dôležitou stránkou projektu má byť prepojenie na významné trasy a zosieťovanie na iné podujatia a inštitúcie v meste, aby sa spoločne podieľali na pritiahnutí turistov do nášho mesta.
- Robotnícky dom je vo vlastníctve mesta a spĺňa kritérium nevhodne využívaného stavebného objektu evidovaného v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok s využitím na rozšírenie činnosti pamäťových a fondových inštitúcií a pre účely poznávacieho cestovného ruchu ako aj na kultúrno-spoločenské a osvetové účely.

3. Z hľadiska využitia potenciálu Robotníckeho domu pre cestovný ruch sa už pri spracovaní projektovej dokumentácie a zároveň i pri prezentácii mesta Banská Bystrica koncentruje pozornosť na aktívnu prezentáciu kultúrneho dedičstva – tzn. okrem 3 obrazov nástenného charakteru, vyzdvihnúť všetky možnosti pre sprístupnenie fondov, ktoré sú súčasťou kultúrneho dedičstva - vzácne sú nie len obrazy, ale celá budova charakteristická dobovou architektúrou. Práve využitie budovy pre cestovný ruch a jej podstatne výraznejšie sprístupnenie pre verejnosť formou výstav – vlastných aj prevzatých – je dôležitým pozitívnym prvkom – projekt sprístupní nie len archívne materiály, ktoré bývalé PKO doposiaľ od r. 1961

rastu. Budúci účel využitia týchto objektov spočíva v ich využití na kultúrno-spoločenské a osvetové účely len v prípade, že na území obce sa už nachádza minimálne jedna knižnica a zároveň minimálne jedno múzeum/galéria.

dochovalo len vo svojom neverejnom archíve, ale aj pritiahne do objektu väčšie množstvo návštevníkov podstatným rozšírením ponuky programov – výstavných a sprievodných k výstavám – popri výstavách prezentácia autorov vystavovaných prác aj formou ich vlastných workshopov, komorné koncerty tematicky nadväzujúce na tému výstavy.

4. Z hľadiska významnosti polohy bude nutné zaradiť Robotnícky dom do poznávacích trás a ponuky mesta pre návštevníkov v rámci poznávacieho cestovného ruchu. Trocha neatraktívna poloha (v tieni centra) musí byť vyvážená ponukou cez poznávaciu trasu, kde bude Robotnícky dom integrálnou súčasťou poznávacích trás mesta -Skuteckého dom, na trase z Pamätníka SNP do Skuteckého vily, v tesnej blízkosti MsÚ – vhodné pre oficiálne návštevy mesta.
5. Spôsobu realizácie projektu je nutné venovať mimoriadnu pozornosť, nakoľko tieto kritériá majú vplyv na spolufinancovanie žiadosti so štrukturálnych fondov. Z hľadiska obsahu a zamerania projektového zámeru je nutné vychádzať zo stávajúceho stavu a dôraz klásť na súlad so stanoviskom pamiatkového úradu, no zároveň musí zvýšiť možnosti využitia objektu. Rozhodujúce je vytvorenie nových prvkov, čo v našom prípade znamená vytvorenie priestoru pre múzeum a galériu.
6. Z hľadiska udržateľnosti projektu je nutné prijať opatrenia, ktorými mesto bude deklarovať ochotu udržiavať kultúrnu pamiatku z vlastných zdrojov a zároveň aj administratívne a technicky zabezpečiť odbornú starostlivosť o pamäťové fondy. Nakoľko platí, že žiadateľ je aj prevádzkovateľom, bude nutné určiť v organizačnej štruktúre mesta zodpovedný útvar/ osobu za prevádzku Robotníckeho domu. Zároveň je potrebné pripraviť osoby, ktoré budú spôsobilé riadiť Robotnícky dom i v súlade s predpismi vzťahujúcimi sa na múzeá.

V rámci budú realizované nasledovné podaktivity:

- Stavebná obnova objektu,
- Obnova a reštaurovanie interiéru v súlade so stanoviskom KPU
- Vybavenie IKT súvisiace s časťou projektu využitia na pamäťovú a fondovú inštitúciu múzeum, galéria
- Vybavenie zariadením
- Sadové úpravy v areáli
- bezbariérovosť

Celkové oprávnené výdavky:

Spracovaná projektová dokumentácia, na ktorú je vydané stavebné povolenie, predpokladá realizáciu diela v cene cca. 2,2 mil. €. Podľa odborného odhadu sa predpokladá, že náklady na celý projekt budú cca okolo 2,5 mil. €.

Výška nenávratného finančného príspevku je limitovaná 95% z celkových oprávnených výdavkov 2 490 000,-€, tzn. NFP maximálne do výšky 2 365 500,- € a teda spolufinancovanie mestom bude 5% z celkovej výšky oprávnených výdavkov projektu plus možné neoprávnené výdavky.

Táto výška však môže byť redukovaná o príjmy z projektu, nakoľko sa predpokladá, že návšteva múzea, galérie a realizácia akcií bude spolplatnená. O tento výnos znížený

o neinvestičné výdavky bude upravený aj nenávratný finančný príspevok so štrukturálnych fondov resp. príjmy musia byť reinvestované späť do kultúrnej pamiatky v súlade s platnou legislatívou.

Indikátory:

Výsledok: Počet realizovaných nehnuteľných pamiatok.

Počet debariérizovaných zariadení.

Dopad: Počet nových služieb a kvalitnejších (inovovaných) služieb poskytnutých v podporenom zariadení celkom.

Počet používateľov nových alebo inovovaných služieb.

Charakteristika oprávnených aktivít:

- a) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, modernizácia a rekonštrukcia stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete (v zmysle stavebného zákona)²
- b) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelnoizolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorových konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súčastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštaláčnych rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.)
- c) obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu, nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia
- d) sadové a parkové úpravy v areáli.

Základnou požiadavkou je rozšírenie funkčnosti tejto kultúrnej pamiatky. Riešenie musí umožňovať dosiahnutie pravidelnej návštevnosti pamäťovej a fondovej inštitúcie a organizovanie kultúrno-spoločenských aktivít.

Zároveň sa musí prihliadať na udržanie súčasnej funkcie a to osvetovej činnosti, tzn. obnovu javiska a reštaurovanie technického kulisového zariadenia.

Nakoľko sa predpokladá, že pre digitalizáciu pamäťových fondov bude využitá výpočtová technika, je možné počítať i s vytvorením expozícií pre digitálnu prezentáciu pamäťových fondov a k tomu musí byť prispôsobený i vnútorný priestor.

Z hľadiska galérie musia byť zachované 3 obrazy vrátane ich prípadného reštaurovania a priestor pre fotodokumentáciu, ktorá tvorí kultúrne dedičstvo.

Celý objekt bude bezbariérový riešený a bude poskytovať priestor pre pravidelné návštevy v skupinách.

Riešenie vstupu by malo umožniť jednak nástup do expozície a jednak vytvorenie malého informačného bodu pre získanie informácií o meste ako aj o kultúrnych a turistických informáciách mesta a okolia. Na prvom nadzemnom podlaží je nutné zachovať veľkú sálu s javiskom, ktoré je technickou pamiatkou. Pre realizáciu návštev by mal priestor umožňovať prehliadnuť si javisko a historické kulisy vrátane technických zariadení, ktoré sú pamiatkou.

Druhé nadzemné podlažie by malo slúžiť pre účely múzea. Priestor umožňuje vytvoriť nové funkčné využitie pre 2 sály (spolu do 130m² muzeálnej plochy), kde je možné jednak vytvárať stále expozície a v jednej zo sál i digitálnu prezentáciu histórie a súčasnosti mesta s akcentom na cestovný ruch a ponuku horehronského regiónu.

Tretie nadzemné podlažie bude slúžiť jednak pre administratívne zázemie a jednak pre múzeum. Kompaktne sa dá vytvoriť priestor vyše 120 m² múzejnej plochy. Na tomto podlaží je nutné riešiť i príručný archív a výskumné pracovisko digitalizácie pamäťových fondov.

Riešenie môže byť doplnené malou prednáškovou sálou a digitalizovaným pracoviskom.

Zároveň v areáli objektu budú riešené aj sadové a parkové úpravy dvora, ktoré bude voľne prístupné pre návštevníkov.